

Sự Khó Lường Được Trump , Một Sự Thay Đổi Lớn tại Trung Quốc

L'imprévisibilité de Trump, un changement énorme pour les Chinois

Chuyên gia về Trung Quốc François Godement, giám đốc nghiên cứu European Council on Foreign Relations, phân tích sự so sánh đang diễn ra giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc. Ông nói trong cuộc gặp gỡ với báo Le Figaro của Pháp:

Le Figaro:

Có phải ông Trump, qua việc tấn công trực diện về thương mại, đang muốn thay đổi cung cách đối xử giữa người Mỹ và người Trung Hoa không, thưa ông?

François Godement:

Tôi tin rằng ông Trump đang mở ra một kỷ nguyên mới trong quan hệ Mỹ-Trung. Quan hệ này từ năm 1972 vẫn xoay chuyển bình thường cho tới khi xảy ra những tranh chấp trước bầu cử tổng thống, tiếp theo là một sự hòa hoãn, mà người Trung Quốc gọi là đối tác chiến lược mà người Mỹ thì không bao giờ chịu chấp nhận. Cái đặc biệt của ông Trump là sự bất trắc, người ta khó lường trước được ông ta sẽ làm gì. Đối với Bắc Kinh, đây là một sự thay đổi lớn vì với sự bất trắc đó, Trump đã lấy đi lợi thế vốn dĩ của Trung Quốc - vì nguyên tắc căn bản của ngoại giao Trung Quốc là sự minh bạch.

Bắc Kinh đã đầu tư rất nhiều để có thể tạo được ảnh hưởng ở Washington, nhưng Trung quốc bây giờ lại thấy rằng Washington chẳng có tác động gì đối với Trump cả. Ông Trump khi thì cứng rắn, khi thì mềm dẻo. Mới mùa xuân năm ngoái, người ta thấy Ông Trump có vẻ như sắp đạt được thỏa thuận với Bắc Kinh, nhưng rồi một tuần sau đó, ông ta lại tuyên bố rằng chẳng có thỏa thuận nào hết, và ông lại gây nhiều áp lực mới.

Giờ đây dường như lại có một cuộc hưu chiến khác, nhờ cuộc hội họp ở Buenos Aires, nhưng rồi mỗi bên diễn giải một cách khác nhau. Trump làm cho các nhà thương thuyết Trung Quốc mất phương hướng, họ phải đi kiếm sự hỗ trợ của các nước khác kể cả các nước châu Âu, nhưng cuối cùng họ vẫn phải phải nhượng bộ ông Trump – ít nhất là trên bề mặt.

Steve Bannon, cựu cố vấn chiến lược của Trump, giải thích rằng phía sau sự bày trò này, là sự ông Trump đang biểu hiện chiến lược của chính quyền Hoa Kỳ: định mới lại quan hệ với Trung Quốc và không còn chấp nhận việc đã rồi về mặt thương mại. Tóm lại, Trump muốn tái xác định quan hệ Mỹ - Trung, không còn chấp nhận việc không chịu trả tiền về quyền sở hữu trí tuệ, và buộc chuyển giao công nghệ mà không phải trả một cái giá nào hết.

Dưới thời Obama, người ta đã nhận thức được thực tế và bắt đầu thay đổi chiến thuật nhưng chính quyền Obama chẳng bao giờ làm được một việc gì cho ra hồn. Trump đã tổ chức một đơn vị đặc nhiệm vững mạnh hơn rất nhiều bao gồm các nhân viên ở Nhà Trắng, các chuyên viên của Sở thương mại và Lầu Năm Góc. Đã có sự khởi đầu phối hợp về quyền sở hữu trí tuệ với các đồng minh. Dưới Trump, Hoa Kỳ xác định rằng Trung Quốc là kẻ cạnh tranh chiến lược, cần phải ngăn cản Bắc Kinh trong những lãnh vực quân sự và công nghệ nhạy cảm. Và cần phải hủy bỏ các ưu thế dành cho Trung Quốc trước đây với tư cách là một quốc gia đang phát triển. Đây là cả một mặt trận rộng lớn.

Khó khăn đối với Trung Quốc là ở chỗ muốn đáp ứng những yêu sách của Hoa Kỳ được lặp lại trong thông cáo tối thứ Bảy 01/12/2018, thì Trung Quốc phải thay đổi cả hai hệ thống kinh tế và hệ thống chính trị.

Ông Steve Bannon nói về tình hình hiện nay giống như mối quan hệ Hoa Kỳ - Liên Xô vào đầu thập niên 80, khi mọi người đều nghĩ rằng không thể ngăn chặn được Liên Xô, cho đến khi Reagan chứng minh ngược lại được ... Nhưng có một khác biệt quan trọng: Liên Xô là một cường quốc nghèo, có mức độ hội nhập trong các nền kinh tế phương Tây rất thấp. Còn Trung Quốc đã hội nhập sâu rộng; vì thế nên mọi áp lực cũng như quy định đối với Trung Quốc sẽ có tác động luôn lên cả nền kinh tế toàn cầu. Trung Quốc có hai cách đối phó: hoặc là tự do hóa, hoặc là nhượng bộ có chọn lọc với đối tác này hay đối tác khác. Trung Quốc đã nhượng bộ cho từng trường hợp đối với châu Âu. Đây là một cách để nói với người Mỹ là họ cũng có thể trừng phạt lại. Nếu chấp nhận phiên bản một Donald Trump – nhà thương lượng thay vì người chuyên đối, thì Trung Quốc có thể nhượng bộ Mỹ tùy nơi, tùy lúc. Dường như đó là những gì đã diễn ra ở G20.

Le Figaro:

Ông có ngạc nhiên về sự thay đổi cách nhìn và sự cứng rắn của Mỹ hay không?

François Godement:

Các thinktank ở Washington vì lâu nay nhận bổng lộc của các nhà xuất khẩu lớn nên đã quan trọng hóa sự lệ thuộc của Hoa Kỳ. Trên thực tế, Trung Quốc bị lệ thuộc nhiều hơn Hoa Kỳ. Hơn nữa, cạnh tranh chiến lược không chỉ cạnh tranh về mặt kinh tế.

Tôi cho rằng chính quyền Obama đã đánh mất Biển Đông vì cứ do dự mãi nên ngày nay tình trạng Biển Đông khó đảo ngược lại được. Điều này chứng tỏ chính sách của Bắc Kinh đã thành công trong quá khứ, tạo nên những quan điểm có lợi cho Trung quốc. Cũng chính vì thế mà Washington ngày nay phải có một chủ trương cứng rắn đối với Trung Quốc.

Người ra rêu rao rằng sẽ có một cuộc chiến tranh thương mại – cho dù hiện nay đang có hưu chiến – nhưng theo tôi, nói thế là không đúng. Bởi vì dù Hoa Kỳ có tăng mức thuế đánh trên những hàng hoá nhập cảng thì các nhà sản xuất ở Trung Quốc cũng có thể hóa giải được một phần. Chúng ta không còn sống trong thập niên 30. Cái đang gây ảnh hưởng nhất là việc thay đổi xu hướng đầu tư và chuyển giao công nghệ, cũng như sự nhận thức rằng chỉ có hai khối trên thế giới; **toàn cầu hóa sản xuất không thể tiếp diễn trong những điều kiện hiện tại, nhất là với thái độ cực đoan của Trung Quốc.**

Tôi tin rằng chúng ta đang ở một giai đoạn chuyển biến lúc ban đầu, với hai sự thể đang xảy ra là chuyển sản xuất về, và rút đầu tư khỏi Trung Quốc đưa sang nước khác ... Trung Quốc thấy rõ điều này cho nên Trung Quốc ngay cả Apple là một tập đoàn dễ bị làm tổn thương nhất ở Trung Quốc họ cũng không dám ra tay. Thế mà Apple vẫn chuyển hướng: họ bắt đầu xây những nhà máy tại Ấn Độ, Brazil và những nước khác, và tái đầu tư tại Hoa Kỳ.

Người Trung Quốc đánh giá ông Trump như thế nào?

Nếu châu Âu cũng như dư luận tự do ở Mỹ chú ý đến khía cạnh thất thường và những khuyết điểm cá nhân của Trump, người Trung Quốc dao động giữa hai cách nhìn. **Đó là một doanh nhân lọc lõi đầy kinh nghiệm, nhưng có thể giao thiệp và làm ăn,** cho dù coi ông Trump là biểu tượng của sự suy tàn. Nhưng **chủ yếu trong đa số trường hợp, họ coi Trump là một địch thủ nguy hiểm chết người, đáng sợ nhất, vì ông tập hợp một ê-kíp luôn quan niệm Trung Quốc là kẻ thù. Một nhà lãnh đạo nhìn rõ được các điểm yếu của Trung Quốc.**

Le Figaro